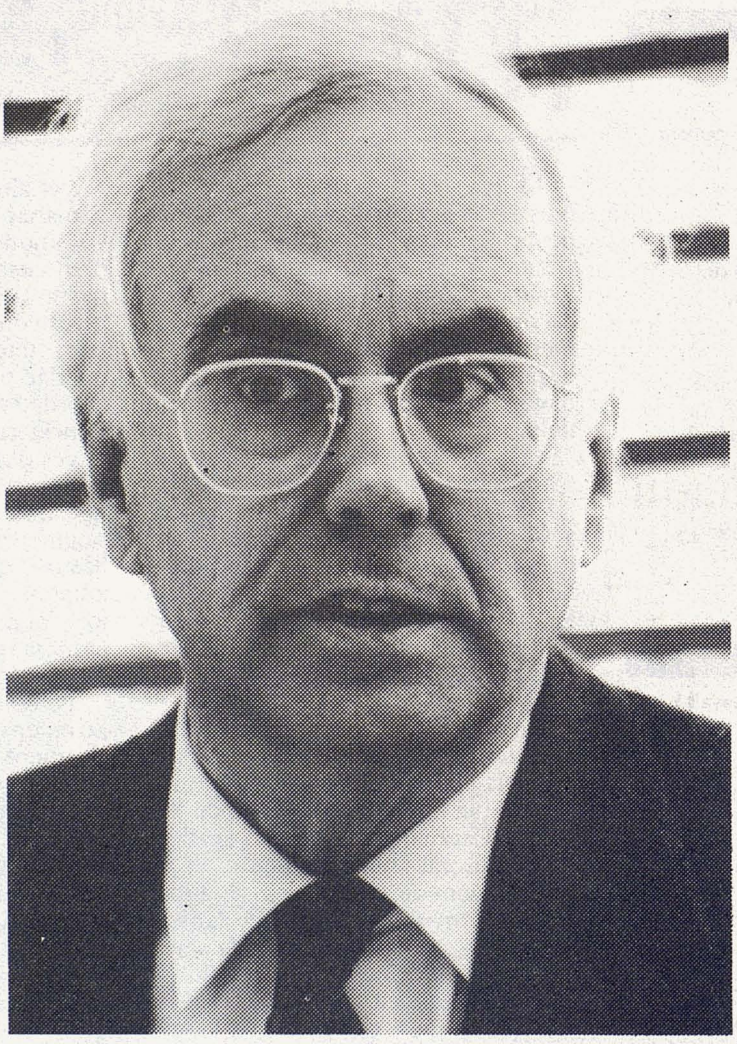
Josep M. Espinàs, l'ofici de pensar

Josep M. Espinàs va ser fa ben poc notícia i actualitat pel fet d'haver estat designat l'escriptor del mes de febrer, dins aquest enfilall de noms més o menys coneguts que des de l'octubre ens trobem tothora presents, a diaris, emissores de ràdio o fins i tot llibreries amb el típic cartellet que et convida/ coacciona a conèixer l'obra de l'il.lustre escriptor que ha merescut la categoria de ser l'autor de moda durant un mes, gràcies als designis de la sempre protectora administració.

No deixa de ser curiós, d'altra banda , que tot just li toqui ara aquest honor a Josep Maria Espinàs, un home que no necessita presentació (i aquesta vegada no es tracta d'un tòpic, sinó de la realitat més exacta) i que ha fet ja tantes coses i tan diverses, malgrat que la seva activitat principal sigui la d'escriure llibres (ja en porta cinquanta-set a les seves espatlles, molts d'ells amb un nombre no gens menyspreable de reedicions). És també l'autor des de fa gairebé quinze anys d'una columna diària a l'**Avui** i és responsable de dos programes de televisió de considerable audiència, a banda d'experiments anteriors com la incursió en el món de la cançó a través dels llegendaris Setze Jutges.Són tot de diferents manifestacions d'allò que ell mateix anomena l'ofici de pensar, una cosa que no té res a veure amb el fet de ser un novel.lista o un periodista, ni tan sols un viatger que travessa les comarques més deprimides de Catalunya a la recerca d'unes formes de vida que estan a punt de desaparèixer. Des de la seva actitud sorneguera d'observador sempre disposat a treure punxa a qualsevol apunt vital que se li posi al davant, Espinàs sembla voler imitar l'ideal renaixentista de l'home total, la intel.ligència capaç d'abastar els diferents dominis de la saviesa humana i que sent atret per tot allò que encara no ha fet mai. Tal com ell explica, *si jo faig cada dia un article a l'**Avui** no és pas per voluntat meva, sinó perquè m'ho van demanar. Un dia em vaig trobar pel carrer el primer director de l'**Avui**, Josep Faulí, i em va preguntar si voldria fer un article cada tres setmanes. Jo li vaig contestar que cada tres setmanes seria pesadíssim, perquè les setmanes passen molt de pressa i jo prefereixo fer les coses continuament. Aleshores ell em va tornar a preguntar si li faria un article cada dia i jo li vaig dir: doncs mira, ho provarem.* Amb un sistema similar, aquesta vegada amb una trucada, es va cloure l'acord amb el qual Espinàs es responsabilitzava del seu primer programa de televisió, *i la veritat és que no li veig gaire diferència respecte d'escriure un article. Tot són feines.*

El mercat de la cultura

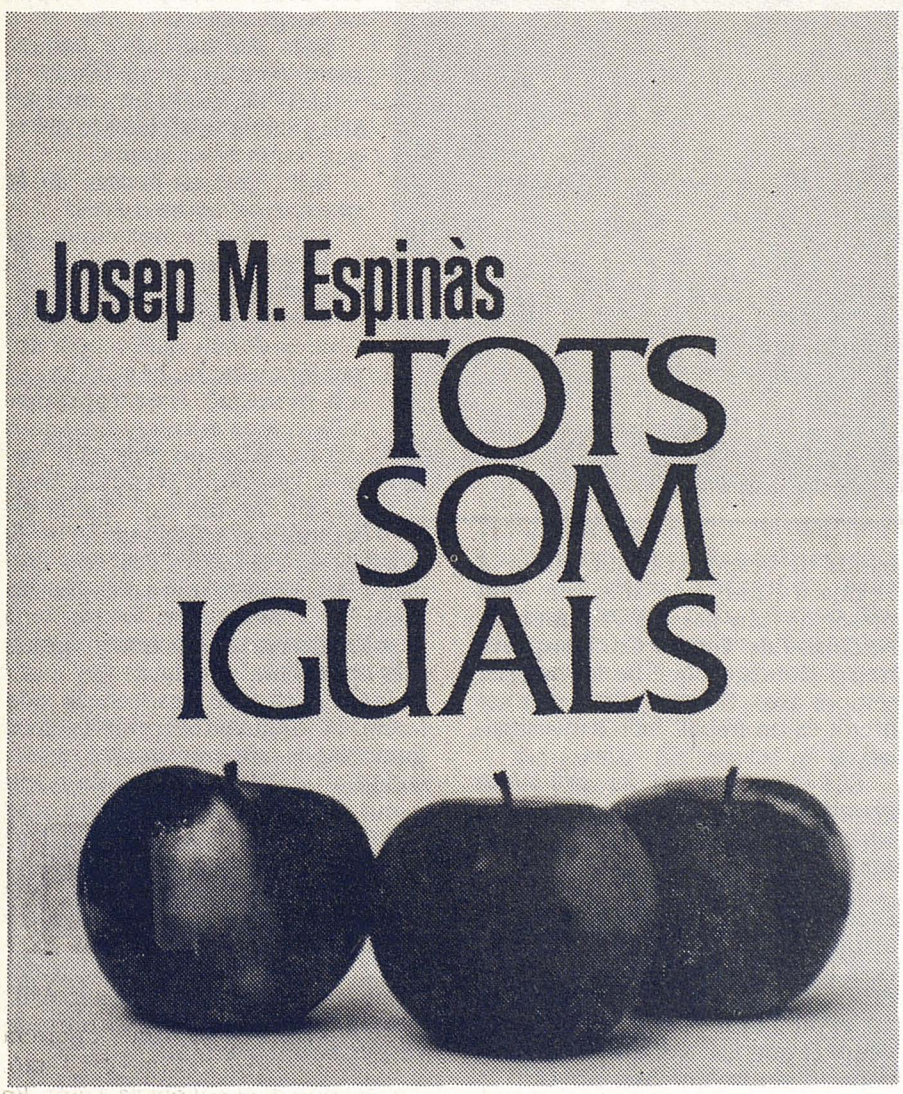
A banda de la sorneguería, un dels primers trets que sobresurten en una conversa amb Josep Maria Espinàs és la seva voluntat de sinceritat, la mateixa que el porta a destruir alguns dels mites clàssics sobre la independència de l'obra d'art davant la societat, o, si així ho voleu, de l'autor respecte de la comercialització de la seva obra. És aquesta sinceritat, junt amb un cert desig de crear una lleugera polèmica entorn seu, que porta Espinàs a afirmar que ell escriu per a qui compra els seus llibres i que no és l'autor, sinó el lector , qui a darrera hora mana i per tant qui té la raó. L'autor només és el vehicle, l'eina. En

aquest mateix àmbit, Espinàs defensa amb força la comercialització de l'obra d'art i de la cultura en general, al.legant que *la cultura sense mercantilitzar no existeix, i al cap i a la fi això de mercantilitzar no és gens dolent.*

Sense comprar i vendre aquest país no seria el que avui és, perquè cap país no pot progressar sense comprar i vendre. La nostra cultura és una cultura de mercat, i això cal que tots ho entenguem, així que per què els llibres han de estar fora del món del mercat ?. Jo, com a escriptor faig llibres, i espero que la gent els compri; per tant, jo faig una cultura que a la pràctica es tradueix en uns objectes que es diuen llibres,si aquests llibres no estiguessin al mercat la cultura en sortiria frustada i disminuïda. Això no vol dir, però, que Josep Maria Espinàs intenti trobar la clau comercial en els seus llibres per aconseguir que es venguin, sinó la clau de l'èxit (d'un èxit que sempre ha tingut, ja que fins i tot quan era jove i el món del llibre català era gairebé subterrani, Espinàs sempre tenia un mínim de dos o tres editors disposats a publicar la seva obra) ve més aviat del seu arrelament a la realitat, tant la realitat que li ha tocat de viure com la seva pròpia realitat com a escriptor.

A diferència d'altres autors que esguerren la seva capacitat de comunicació amb el gran públic en un fútil intent d'aconseguir la gran obra mestra, l'obra revolucionària de la literatura del segle (i que, diguem-ho de passada, acaben per estavellar-se ben lluny d'aquest objectiu), Espinàs ha optat per un exercici de modèstia i d'autoconeixement de la pròpia capacitat: explotar la seva facilitat comunicativa per entrar en el món quotidià i senzill, malgrat que no per això barat, que tothom viu. I això, al cap i a la fi, és el que el públic vol, i el que el públic agraeix.

RAFAEL VILLA

Correcció i estil

Cada dia s'estén més la consciència que qualsevol text, i més si es publica, ha de complir unes normes de correcció. Que també en la nostra llengua hi hagi un nivell d'exigència cada vegada superior indica que, com a mínim en aquest camp, s'aconsegueix una certa normalitat. Ho confirma la constatació que ara es tolera menys que una publicació periòdica o un llibre, o un personatge públic en les seves intervencions, es permetin una ignorància que abans es tendia a considerar que no era greu i que es disculpava amb justificacions històriques. Els responsables de la imatge d'aquests productes o d'aquestes persones saben que, si no volen fer el ridícul o no vendre, s'han de valer d'un corrector o d'un professor.

Convindria, però, que aquests especialistes en llengua coneguessin bé, a més de la normativa, la llengua, la seva varietat i el seu esperit i que no es deixessin arrossegar per la temptació d'aplicar mecànicament alguns clixés -de vegades anacrònics, massa restrictius o equivocats- que perduren a causa de la inexistència d'una autoritat activa que corregeixi, actualitzi i amplïi uns criteris el manteniment dels quals potser es podia justificar en èpoques de clandestinitat. O potser ni llavors.

Després d'haver hagut de patir i combatre alguna d'aquestes correccions abusives es tendeix a especular sobre quantes obres literàries es poden haver eixarreït i poden haver adquirit un anèmic aspecte estandaritzat a causa de la intervenció de professionals que, més enllà de l'autèntica correcció, han aplicat uns criteris, sovint relacionats amb unes **preferències** personals o d'escola, que han diluït els colors d'un estil en benefici d'una uniformitat inútil.

Que aquestes línies vagin, en homenatge, a aquells correctors sensibles i atents que lluiten amb els problemes i les vacil·lacions que provoca contínuament el treball amb una matèria rica i viva.

MAGÍ SUNYER I MOLNÉ